EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 23.2.2022.
SWD(2022) 43 final

RADNI DOKUMENT SLUŽBI KOMISIJE

SAŽETAK IZVJEŠĆA O PROCJENI UČINKA

priložen dokumentu

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA
o dužnoj pažnji za održivo poslovanje i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937

{COM(2022) 71 final} - {SEC(2022) 95 final} - {SWD(2022) 38 final} -
{SWD(2022) 39 final} - {SWD(2022) 42 final}

Sažetak

Procjena učinka Prijedloga direktive o održivom korporativnom upravljanju

A. Potreba za djelovanjem

O čemu je riječ? Zašto je to problem na razini EU-a?

Glavni problem koji se rješava jest **potreba za jačanjem održivosti u sustavima korporativnog upravljanja**, s dvije dimenzije: 1) **interesi dionika i rizici (u pogledu održivosti) za poduzeća povezani s dionicima ne uzimaju se dovoljno u obzir** u odlukama i sustavima upravljanja korporativnim rizicima; 2) poduzeća **nedovoljno ublažavaju svoje negativne učinke na ljudska prava i okoliš**, nemaju odgovarajuće sustave upravljanja i mjere za ublažavanje svojih štetnih učinaka. Uzroci su problema **tržišni nedostaci**, kao što su kratkoročni fokus poduzeća i direktora te **regulatorni propusti** zbog nejasnih i različitih nacionalnih pravila (uključujući i ona nova) i neučinkovitih dobrovoljnih okvira. Problem ima **dimenziju na razini EU-a** jer poduzeća i ulagači posluju prekogranično, lanci su opskrbe transnacionalni, a utvrđeni tržišni nedostaci sistemski. Očekuje se da će se problem **s vremenom povećavati:** očekuje se poboljšanje u pogledu utvrđivanja rizika i osviještenosti, ali ne i da će promjene biti dovoljno brze, jednake, sistemske i raširene.

Što bi trebalo postići?

Opći je cilj bolje iskoristiti potencijal jedinstvenog tržišta kako bi se pridonijelo prelasku na održivo gospodarstvo te potaknulo stvaranje održive vrijednosti i poboljšala dugoročna uspješnost i otpornost poduzeća iz EU-a. **Konkretni su ciljevi**: pojašnjenje onoga što se očekuje od direktora kako bi ispunili svoju dužnost djelovanja u interesu poduzeća; poticanje uključivanja rizikâ i učinaka održivosti u korporativno upravljanje rizicima; povećanje odgovornosti za utvrđivanje, sprečavanje i ublažavanje negativnih učinaka, među ostalim u lancima vrijednosti; poboljšanje pristupa pravnim lijekovima; poboljšanje praksi korporativnog upravljanja u cilju bolje integracije održivosti u donošenje odluka direktora i poduzeća.

Koja je dodana vrijednost djelovanja na razini EU-a (supsidijarnost)?

Pojedinačnim djelovanjem nekih država članica **ciljevi se nisu mogli postići na zadovoljavajući način** zbog dimenzije problema koja je prisutna na globalnoj razini i na razini EU-a. Pravila EU-a imaju veće izglede ublažiti kratkoročne pritiske na poduzeća. Nova pravila EU-a nadovezivala bi se na postojeći okvir EU-a za korporativno upravljanje. Intervencijom EU-a može se osigurati snažan utjecaj EU-a na globalnoj razini.

B. Rješenja

Koje su opcije za ostvarenje ciljeva? Postoji li najpoželjnija opcija? Ako ne, zašto?

Opcije su se razmatrale uglavnom za korporativnu dužnu pažnju i dužnosti direktora. Neregulatorne su opcije odbačene jer se pokazalo da nisu djelotvorne i učinkovite. Kad je riječ o dužnoj pažnji, zbog neučinkovitosti su odbačene i neke regulatorne mogućnosti (npr. dužnost ili odgovornost ograničena na prvu razinu lanca vrijednosti). Opcije koje su zadržane razlikuju se prema općem pristupu (sektorske – horizontalne) i osobnom području primjene. **Predlaže se paket najpoželjnijih opcija koje se međusobno nadopunjuju.** U pogledu **korporativne dužne pažnje**, uvela bi se obveza horizontalne dužne pažnje za velika društva s ograničenom odgovornošću (definirana dvama mogućim alternativnim skupovima kriterija broja zaposlenika i prometa) u kombinaciji s pojednostavnjenim režimom usmjerenim na najvažnija pitanja za poduzeća srednje veličine i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije u sektorima u kojima je vjerojatnije da će se pojaviti negativni učinci na okoliš i ljudska prava (sektorima s velikim učinkom). Pravila EU-a o usklađenoj građanskopravnoj odgovornosti i administrativnoj provedbi to bi podržala. Uključit će se poduzeća iz trećih zemalja koja ostvaruju znatan promet u EU-u. U pogledu **dužnosti direktora**, najpoželjnijom bi se opcijom na usklađen način pojasnila dužnost glavnih direktora

da djeluju u najboljem interesu društva za sva društva s ograničenom odgovornošću (uređeno nacionalnim zakonima o trgovačkim društvima). To bi se temeljilo na specifičnim dužnostima direktora (npr. u pogledu upravljanja rizikom ili uključenosti dionika) za velika poduzeća i postupno bi se provodilo za društva s ograničenom odgovornošću srednje veličine i uvrštene MSP-ove visokog učinka. Dužnosti direktora kojima se provodi obveza korporativne dužne pažnje primjenjuju se na ista poduzeća kao i ta obveza. Dodatne posebne dužnosti direktora povezane s utvrđivanjem strategije sa znanstveno utemeljenim ciljevima primjenjivale bi se na velika poduzeća s više od 1 000 zaposlenika. To bi dopunila opća odredba prema kojoj bi naknade trebale olakšati ili barem ne ometati usklađenost s novim pravilima.

Koja su stajališta različitih dionika? Tko podržava koju opciju?

Aktivnosti savjetovanja, posebno javno savjetovanje s gotovo pola milijuna odgovora, pokazuju općenitu potporu cilju djelovanja EU-a i većini predloženih mjera. U pogledu **dužnosti direktora**, većina ispitanika iz skupina dionika prepoznala je potrebu da poduzeća i direktori uzmu u obzir interese dionika pri donošenju korporativnih odluka, posebno u pogledu integracije održivosti u poslovnu strategiju, uz najveću podršku nevladinih organizacija, nakon kojih slijede pojedinačna poduzeća i poslovna udruženja. Potonji izražavaju zabrinutost u pogledu postavljanja mjerljivih ciljeva i postizanja ravnoteže između interesa svih dionika. U pogledu **korporativne dužne pažnje**, sve skupine dionika velikom većinom potvrđuju potrebu za horizontalnim pravnim okvirom EU-a kojim se osiguravaju usklađivanje, jednaki uvjeti i pravna sigurnost. Ambicioznom pristupu u pogledu sadržaja obveze dužne pažnje, po uzoru na najpoželjniju opciju, pružena je opća potpora. U pogledu smanjenja opterećenja za MSP-ove, mjere kao što su paket instrumenata, nacionalna služba za podršku, potpora za izgradnju kapaciteta, uključujući financiranje, te neobvezujuće smjernice smatraju se učinkovitima. Čini se da je **naknada** prepoznata kao komplementarna, s donekle ograničenim odgovorima.

C. Učinci najpoželjnije opcije

Koje su prednosti najpoželjnije opcije (ako postoji, inače prednosti glavnih opcija)?

Paket najpoželjnijih opcija omogućio bi **poduzećima** da poboljšaju financijske rezultate na temelju različitih čimbenika kao što su bolje upravljanje rizicima, poboljšana operativna učinkovitost i ušteda, bolja otpornost i više inovacija. Sve koristi neće odmah biti vidljive, neke se mogu očitovati srednjoročno i dugoročno, a neće ni biti jednake za sva obuhvaćena poduzeća. Pozitivni **učinci na okoliš te na ljudska prava**, uključujući radnička prava, očekuju se i u trećim zemljama u kojima se nalaze lanci opskrbe. Paket najpoželjnijih opcija bio bi učinkovit u ostvarivanju tih koristi.

Koji su troškovi najpoželjnije opcije (ako postoji, inače troškovi glavnih opcija)?

Troškovi usklađivanja za poduzeća sastoje se od troškova uspostave i vođenja procesa i postupaka dužne pažnje, kao i troškova tranzicije, tj. rashoda i ulaganja potrebnih za promjenu vlastitog poslovanja i lanaca vrijednosti poduzeća kako bi se ublažili negativni učinci. Dodatne troškove izvještavanja javnosti snosit će samo neuvrštena srednja poduzeća visokog učinka jer nisu obuhvaćena Komisijinim Prijedlogom direktive o korporativnom izvještavanju o održivosti. Procijenjeni izravni troškovi usklađivanja uzimajući u obzir broj obuhvaćenih poduzeća iznose od 500 do 680 milijuna EUR u jednokratnim troškovima i od 1,72 do 2,37 milijardi EUR u periodičnim (godišnjim) troškovima (ovisno o odabranom kriteriju broja zaposlenika/prometa za definiranje velikih poduzeća na koja se odnose potpuna pravila o dužnoj pažnji). Neka poduzeća (društva kćeri, partneri u lancu vrijednosti) koja nisu obuhvaćena područjem primjene inicijative snosila bi neizravne („prijenosne”) troškove. Dužnosti direktora podrazumijevaju jednokratni trošak od 445 milijuna EUR, dok je učinak troška naknade vrlo ograničen.

Koji su učinci na MSP-ove i konkurentnost?

U okviru najpoželjnijeg paketa mala i mikropoduzeća isključena su iz mjera dužne pažnje; poduzeća srednje veličine i srednje tržišne kapitalizacije obuhvaćena su samo ako posluju u gospodarskim sektorima s posebno velikim učinkom s usmjerenijim obvezama i postupnim uvođenjem. Kako je opisano, očekuje se neizravan učinak na sva poduzeća koja su dio lanaca vrijednosti; najpoželjniji paket stoga uključuje

mjere za sprečavanje prebacivanja tereta usklađenosti na MSP-ove partnere u lancu vrijednosti, dok će dodatne mjere potpore pomoći i u smanjenju troškova za MSP-ove. Općenito, najpoželjnija opcija trebala bi dovesti do poboljšanja otpornosti poduzeća i dugoročnih rezultata (vidjeti „prednosti"), posebno u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, čime bi se ostvarile slične koristi na razini gospodarstva. Budući da je učinak troška relativno nizak u usporedbi s prihodima poduzeća, ne očekuju se znatni negativni učinci u pogledu narušavanja konkurentnosti poduzeća iz EU-a na globalnim tržištima te bi srednjoročni i dugoročni učinci na konkurentnost trebali biti pozitivni.
Hoće li to znatno utjecati na državne proračune i uprave?
U okviru najpoželjnije opcije ukupni troškovi nadzora za javnu upravu u svim državama članicama iznosili bi od 0,13 milijuna EUR u jednokratnim troškovima i od 7,86 do 11,2 milijuna EUR u godišnjim periodičnim troškovima (ovisno o odabranom kriteriju broja zaposlenika/prometa za definiranje velikih poduzeća na koja se odnose potpuna pravila o dužnoj pažnji). Ti se izračuni primjenjuju na nadzornu provjeru koja se temelji na riziku u pogledu usklađenosti s dužnom pažnjom. Ne očekuju se dodatni troškovi nadzora za dužnosti direktora i dio povezan s naknadama. Države članice mogu snositi i neke niske dodatne troškove provedbe zbog sudskih sporova.
Hoće li biti drugih znatnih učinaka?
Zbog globalnog dosega putem lanaca vrijednosti, nova pravila utjecat će na poduzeća i gospodarstva trećih zemalja. Očekuju se pozitivni učinci na ljudska prava i okoliš te na lokalne zajednice povećanom osviještenošću dionika, poboljšanim praksama povezanima s održivošću, povećanim usvajanjem međunarodnih standarda u zemljama u razvoju, boljim pristupom pravnim lijekovima za žrtve i održivim ulaganjima. Mogući negativni učinci uključuju: troškove usklađivanja za poduzeća iz trećih zemalja i posljedični prelazak proizvođača iz trećih zemalja na nekontrolirana tržišta proizvoda; rizik od prelaska poduzeća na manje rizične dobavljače. Opisane su mjere za ublažavanje posljedica.
Proporcionalnost
Predložene mjere ne izlaze iz okvira onoga što je potrebno da se obuhvate uzroci problema i postignu ciljevi inicijative. Opterećenje za poduzeća koje proizlazi iz troškova usklađivanja prilagođeno je veličini poduzeća i resursima koji su mu dostupni te profilu rizičnosti (vidjeti i prethodno navedene učinke na MSP-ove).
D. Daljnje mjere
Kad će se preispitati predložene mjere?
Pet godina nakon prenošenja, uzimajući u obzir vrijeme potrebno za primjenu i prikupljanje podataka.